

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๕
รายงานสรุปผลการจัดอบรม โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร
หลักสูตร การพัฒนาศักยภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
(สำหรับคณะกรรมการดำเนินการ/ฝ่ายจัดการ)
ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
ณ โรงแรมเดอะคอนวีเนียนขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

*****๑๑๑๑๑๑๑๑๑๑*****

ตามที่กลุ่มพัฒนาการเรียนรู้ได้ดำเนินการจัดอบรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร หลักสูตร การพัฒนาศักยภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ (สำหรับคณะกรรมการดำเนินการ/ฝ่ายจัดการ) โดยมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีการปรับเปลี่ยน หลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ระบบการควบคุมภายใน และการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการบริหารจัดการ การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์ และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นระหว่างกัน ได้ซักถามปัญหาและคำแนะนำจากวิทยากร เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

เป้าหมาย จำนวน ๖๙ คน แยกเป็นคณะกรรมการดำเนินการ จำนวน ๔๖ คน และเป็นฝ่ายจัดการของสหกรณ์ จำนวน ๒๓ คน ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ ๕ มีผู้มาเข้ารับการอบรมจำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนเป้าหมายทั้งสิ้น

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ใช้งบประมาณในการจัดอบรม ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จากแผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร

การประเมินผลโครงการจัดอบรม ฯ

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม

➤ **หน่วยงานสังกัด ผู้ตอบแบบสอบถาม**

จังหวัดอุดรธานี	จำนวน	๙ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๓.๐๔
จังหวัดเลย	จำนวน	๖ คน	คิดเป็นร้อยละ	๘.๗๐
จังหวัดสกลนคร	จำนวน	๙ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๓.๐๔
จังหวัดหนองคาย	จำนวน	๖ คน	คิดเป็นร้อยละ	๘.๗๐
จังหวัดบึงกาฬ	จำนวน	๙ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๓.๐๔
จังหวัดหนองบัวลำภู	จำนวน	๙ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๓.๐๔
จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	๑๒ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๗.๓๙
จังหวัดนครพนม	จำนวน	๙ คน	คิดเป็นร้อยละ	๑๓.๐๕

➤ **เพศ ผู้ตอบแบบสอบถาม**

เพศชาย	จำนวน	๒๘ คน	คิดเป็นร้อยละ	๔๐.๕๘
เพศหญิง	จำนวน	๔๑ คน	คิดเป็นร้อยละ	๕๙.๔๒

➤ อายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม			
อายุต่ำกว่า ๓๕ ปี	จำนวน	๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๕
ระหว่าง ๔๑ – ๔๕ ปี	จำนวน	๔ คน	คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๐
ระหว่าง ๔๖ – ๕๐ ปี	จำนวน	๑๕ คน	คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗๔
มากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป	จำนวน	๔๙ คน	คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๔
➤ ระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม			
ปริญญาตรี	จำนวน	๘ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๙
ต่ำกว่าปริญญาตรี	จำนวน	๖๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔๑
➤ ตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถาม			
คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์	จำนวน	๔๖ คน	คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗
ฝ่ายจัดการสหกรณ์	จำนวน	๒๓ คน	คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรม (คะแนนเต็ม ๓.๐๐)

หัวข้อที่บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือ รู้และเข้าใจกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีการปรับเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๔ รองลงมา คือ รู้และเข้าใจการประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง , รู้และเข้าใจการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๑ และหัวข้อที่บรรลุวัตถุประสงค์น้อยที่สุด คือ รู้และเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๗

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อของการอบรม (คะแนนเต็ม ๕.๐๐)

หัวข้อวิชาที่ผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่ามีความประโยชน์ในการนำความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๕ รองลงมาคือ การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ และน้อยที่สุดคือ การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการอบรม (คะแนนเต็ม ๕.๐๐)

ความพึงพอใจที่มีต่อการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดอบรม : ผู้จัดอบรมให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน และให้บริการด้วยความสุภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๗ รองลงมาคือ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนในการจัดอบรม : จัดอบรมมีการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๒ และพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านเนื้อหาวิชา : หัวข้อวิชาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดอบรม

๕.๑ ได้รับความรู้เพิ่มหลังจากเข้ารับการอบรม

มากที่สุด	จำนวน	๓๖ คน	คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๗
มาก	จำนวน	๓๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๙๓
ปานกลาง	จำนวน	๒ คน	คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๐

๕.๒ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

มากที่สุด	จำนวน	๓๗ คน	คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๒
มาก	จำนวน	๓๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๙๓
ปานกลาง	จำนวน	๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๕

/๕.๓ ความพึงพอใจ...

๕.๓ ความพึงพอใจในการจัดอบรมโดยภาพรวม

มากที่สุด	จำนวน ๔๙ คน	คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๑
มาก	จำนวน ๑๙ คน	คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๔
ปานกลาง	จำนวน ๑ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๕

๖. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดอบรม

เหมาะสม	จำนวน ๖๙ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
---------	-------------	-------------------

๗. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการเข้ารับการอบรม

คุ้มค่า	จำนวน ๖๙ คน	คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
---------	-------------	-------------------

๘. ข้อเสนอแนะจากการบรรยาย

๘.๑ วิชา กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนลำดับของกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์

๑. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๒๕๕๓ และ ๒๕๖๒
๒. ระเบียบ คำแนะนำ นทส./กตส.
๓. ข้อบังคับของสหกรณ์
๔. ระเบียบของสหกรณ์
๕. มติที่ประชุม

พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๒

- แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์ มาตรา ๑๖ และ มาตรา ๑๗
- กำหนดประเภท ลักษณะ วัตถุประสงค์ และขอบเขตแห่งการดำเนินกิจการที่จะพึงกระทำได้ของสหกรณ์
- เพิ่มเติมมาตรา ๓๓/๑ (ยกเลิกมาตรา ๓๓ วรรคสองเดิม)

มาตรา ๓๓/๑ สหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนตามมาตรา ๓ แบ่งประเภทได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) สหกรณ์การเกษตร
- (๒) สหกรณ์ประมง
- (๓) สหกรณ์นิคม
- (๔) สหกรณ์ร้านค้า
- (๕) สหกรณ์บริการ
- (๖) สหกรณ์ออมทรัพย์
- (๗) สหกรณ์เครดิตยูเนียน
- (๘) สหกรณ์อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ ที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีสหกรณ์

มาตรา ๖๕

- ให้สหกรณ์จัดให้มีการทำบัญชีตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
- เก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ที่สหกรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

➤ บันทึกรายการเกี่ยวกับเงินสดในวันที่เกิดรายการและบันทึกรายการที่ไม่เกี่ยวกับเงินสดภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่เกิดรายการ

➤ การลงรายการบัญชีต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สมบูรณ์ โดยครบถ้วน

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับงบการเงิน

มาตรา ๖๖ ให้สหกรณ์จัดทำ งบการเงินประจำปีอย่างน้อยครั้งหนึ่ง ทุกรอบสิบสองเดือน อันจัดว่าเป็นรอบ ปีทางบัญชีของสหกรณ์ งบการเงินนั้นต้องมีรายการแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ คับทั้ง บัญชีกำไรขาดทุน งบการเงินประจำปีต้องเป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด งบการเงินประจำปีนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบ บัญชีตรวจสอบ แล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ภายใน หนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

มาตรา ๖๗ ให้สหกรณ์จัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนอ งบการเงินประจำปีและให้ส่งสำเนารายงานประจำปี คับ งบดุล และ งบการเงินประจำปีไปยังนายทะเบียนสหกรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุม

มาตรา ๖๘ ให้สหกรณ์เก็บรักษารายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์และ งบดุล งบการเงินประจำปี พร้อมทั้งข้อบังคับและกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ไว้ที่สำนักงานของสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกขอตรวจดูได้

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการสอบบัญชี

มาตรา ๖๙ ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ในการนี้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์อาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือบุคคลอื่นเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ตามขนาดของสหกรณ์ก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระบัญชี

มาตรา ๘๐ ผู้ชำระบัญชีต้องทำงบการเงินของสหกรณ์ ณ วันที่เลิกสหกรณ์ โดยไม่ชักช้า และให้นายทะเบียนสหกรณ์ตั้งผู้สอบบัญชี เพื่อตรวจสอบงบการเงินนั้นเมื่อผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่อ งบการเงินแล้วให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติแล้วเสนองบการเงินนั้นต่อ นายทะเบียนสหกรณ์ในกรณี ที่การประชุมใหญ่ไม่ครบองค์ประชุม ให้ผู้ชำระบัญชีเสนองบการเงินต่อ นายทะเบียนสหกรณ์เพื่ออนุมัติ

แก้ไขเพิ่มเติมให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัด

มาตรา ๑๒๑ ให้สหกรณ์จังหวัดเป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกรประจำจังหวัดที่ กลุ่มเกษตรกรตั้งอยู่และมีอำนาจหน้าที่ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

สำหรับกรุงเทพมหานครให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ ๑ และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๒ เป็นนายทะเบียนกลุ่มเกษตรกร กรุงเทพมหานคร

ข้อบังคับของสหกรณ์

เป็นหลักฐานสำคัญประกอบการยื่นขอจดทะเบียนสหกรณ์ซึ่งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์จะต้อง จัดทำขึ้นให้ถูกต้องตามรายการที่กำหนดใน พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๓ แล้วเสนอให้ที่ประชุมผู้ซึ่ง จะเป็นสมาชิกพิจารณา กำหนดเป็นข้อบังคับของสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินงาน

รายการในข้อบังคับของสหกรณ์

๑. ชื่อสหกรณ์ ซึ่งต้องมีคำว่า "จำกัด" อยู่ท้ายชื่อ
๒. ประเภทของสหกรณ์
๓. วัตถุประสงค์

๔. ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขา
๕. ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้นการชำระค่าหุ้นการขาย การโอนหุ้นตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น
๖. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชีและการเงินของสหกรณ์
๗. คุณสมบัติของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของสมาชิก
๘. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่
๙. การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการ
๑๐. การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่และความ

รับผิดชอบของผู้จัดการ

๘.๒ วิชา การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

➤ ความเสี่ยง (Risk) จำแนกได้เป็น ๕ ลักษณะ ดังนี้

- ๑) ความเสี่ยงทางด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)
- ๒) ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk)
- ๓) ความเสี่ยงทางการปฏิบัติงาน (Operational Risk)
- ๔) ความเสี่ยงทางด้านกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร (Compliance Risk)
- ๕) ความเสี่ยงทางการทุจริต (Corruption Risk)

➤ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยง Risk Factor พิจารณาได้จาก

- ๑) ปัจจัยภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย ฯลฯ
- ๒) ปัจจัยภายใน เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับภายในองค์กร ประสบการณ์ของ

เจ้าหน้าที่ระบบการทำงาน ความโลภ และจริยธรรมของแต่ละบุคคล ฯลฯ

➤ การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Assessment)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิดผลกระทบและระดับของความเสี่ยงนั้น ๆ

- ๑) โอกาสที่จะเกิด หมายถึงความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง
- ๒) ผลกระทบ หมายถึง ขนาดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้น หากเกิด

เหตุการณ์ความเสี่ยง

๓) ระดับของความเสี่ยง หมายถึง สถานะของความเสี่ยงที่ได้จากประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแบ่งเป็น ๔ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง และ ต่ำ

➤ การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) การจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ดังนี้

๑) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง

๒) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงาน หรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด หรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

๓) การกระจายความเสี่ยง หรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป

๔) หลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมากและหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้น

➤ **สหกรณ์กับการประเมินความเสี่ยง**

กระบวนการหรือขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยงโดยสหกรณ์เอง คือ

- ๑) กำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร
- ๒) ระบุปัจจัยเสี่ยง
- ๓) วิเคราะห์ความเสี่ยง
- ๔) แนวทางจัดการความเสี่ยง

สหกรณ์จำเป็นต้องทำการประเมินความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น (ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก) เพื่อทราบว่าจะเสี่ยงอย่างไรและอยู่ขั้นตอนไหนของงานและควรลดความเสี่ยงอย่างไร

๘.๓ วิชาการควบคุมภายในและการสร้างภูมิคุ้มกันด้านบริหารจัดการ

สหกรณ์กับการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องหลังความสำเร็จของสหกรณ์ ช่วยลดความเสี่ยง ช่วยป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ระบบการควบคุมภายในที่ดี ต้องเหมาะสมและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

ลักษณะของการควบคุมภายในที่ดี

๑. มีแผนจัดแบ่งส่วนงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร
๒. เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานในหน้าที่และส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม
๓. รายการต่าง ๆ ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติอย่างถูกต้อง
๔. จัดทำเอกสารประกอบรายการทางบัญชีอย่างถูกต้อง
๕. บันทึกบัญชีอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป
๖. ควบคุมดูแลรักษาสินทรัพย์ในลักษณะที่เหมาะสม
๗. จัดให้มีการตรวจสอบภายใน

ข้อจำกัดของการควบคุมภายใน

๑. คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด
๒. เจ้าหน้าที่พยายามหลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด
๓. คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สมคบกันฉ้อโกงหรือร่วมมือกับบุคคลภายนอกหา

ประโยชน์จากสหกรณ์

๔. เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือกลไกของการควบคุมภายใน
๕. ระบบการควบคุมภายในที่จัดให้มีขึ้นทำให้เกิดต้นทุนสูง อาจไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ
๖. ระบบการควบคุมภายในที่วางไว้ไม่รัดกุมพอ

ประโยชน์ที่สหกรณ์จะได้รับจากการควบคุมภายใน

๑. ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์
๒. ทำให้รายงานทางการเงินของสหกรณ์มีความถูกต้อง
๓. ทำให้การปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของสหกรณ์ สอดคล้องกับกฎหมาย ข้อบังคับ

และระเบียบของสหกรณ์

๘.๔ วิชา แนวทางการยกระดับการควบคุมภายใน

การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน

➤ ผู้สอบบัญชีประเมินหลังสอบบัญชีประจำปี โดย

การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงระดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน และนำข้อมูลไปปรับปรุงหรือรักษาชั้นคุณภาพที่ดีให้คงอยู่ต่อไป หากสหกรณ์มีการควบคุมภายในที่ดี เหมาะสม รัดกุม และมีการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการสหกรณ์เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ รวมทั้งมีประสิทธิภาพและป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ประเมินตามแนวคิด COSO

- ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม
- ด้านการประเมินความเสี่ยง
- ด้านกิจกรรมการควบคุม
- ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร
- ด้านติดตามและประเมินผล

ชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน แบ่งเป็น

- ระดับดีมาก (๔ คะแนน)
- ระดับดี (๓ คะแนน)
- ระดับพอใช้ (๒ คะแนน)
- ต้องปรับปรุง (๑ คะแนน)
- ไม่มีระบบการควบคุมภายใน (๐ คะแนน)

การแจ้งข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชีและการแก้ไขข้อสังเกต

➤ ข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชี

ตามหนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ กษ ๐๔๐๔/๘๕ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

๑. ผู้สอบบัญชีควรรายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบจากการตรวจสอบ
๒. เสนอหัวหน้าสำนักงานพิจารณาแจ้งข้อสังเกตที่ตรวจพบดังกล่าวให้สหกรณ์แก้ไข
 - ๒.๑ ประธานสหกรณ์
 - ๒.๒ รองนายทะเบียนสหกรณ์(สหกรณ์จังหวัด)
 - ๒.๓ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

๘.๕ วิชา การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์

๑. การใช้ข้อมูลจากงบทดลอง

งบทดลอง คือ รายงานทางการเงินที่แสดงยอดคงเหลือของทุกบัญชีในสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป ณ วันใดวันหนึ่ง เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกรายการบัญชีตามหลักการบัญชีคู่ จำนวนเงินรวมของบัญชีที่มียอดคงเหลือด้านเดบิตต้องเท่ากับ จำนวนเงินรวมของบัญชีที่มียอดคงเหลือด้านเครดิต

ข้อสังเกตในการอ่านงบทดลอง

๑. ยอดคงเหลือของบัญชีแสดงผิดปกติ
๒. ค่าใช้จ่ายที่มีการจ่ายคงที่เท่ากันทุกเดือน
๓. มีการลดลงของบัญชีรายได้

๔. กระทบยอดบัญชีแล้วผลลัพธ์ไม่ตรงกับยอดคงเหลือ
๕. ลูกหนี้ไม่เคลื่อนไหว
๖. มีการเพิ่มของรายการบางรายการโดยไม่ได้ผ่านการอนุมัติ

ประโยชน์จากการใช้ข้อมูลในงบทดลอง

๑. ควบคุมดูแลสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์
๒. ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนด
๓. ควบคุมการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณประจำปี

๒. การใช้ข้อมูลจากงบการเงิน

งบการเงิน คือ รายงานทางการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ สำหรับรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง และฐานะการเงินของสหกรณ์ ณ วันใดวันหนึ่ง รูปแบบงบการเงินของสหกรณ์เป็นไปตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะทางการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบต้นทุนขาย/บริการ งบต้นทุนการผลิต และหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลในงบการเงินเพื่อการบริหารงาน

➤ ใช้เป็นข้อมูลประเมินผลการดำเนินงาน

๑. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับแผนงานและประมาณการต่าง ๆ
๒. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา
๓. เปรียบเทียบผลการดำเนินงานปีปัจจุบันกับอัตราส่วนเฉลี่ย

➤ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการดำเนินงาน

คณะกรรมการควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. แผนที่กำหนดแต่ละปี ต้องแสดงให้เห็นเป้าหมายของคณะกรรมการ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่ฝ่ายจัดการจะต้องนำไปปฏิบัติ
๒. แผนที่กำหนดจะต้องมีความสมเหตุสมผล สามารถปฏิบัติได้จริง
๓. ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ จะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด
๔. สามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงานได้

๙. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เข้ารับการอบรม

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการอบรม ดังนี้

- สถานที่จัดอบรมอยู่ไกล

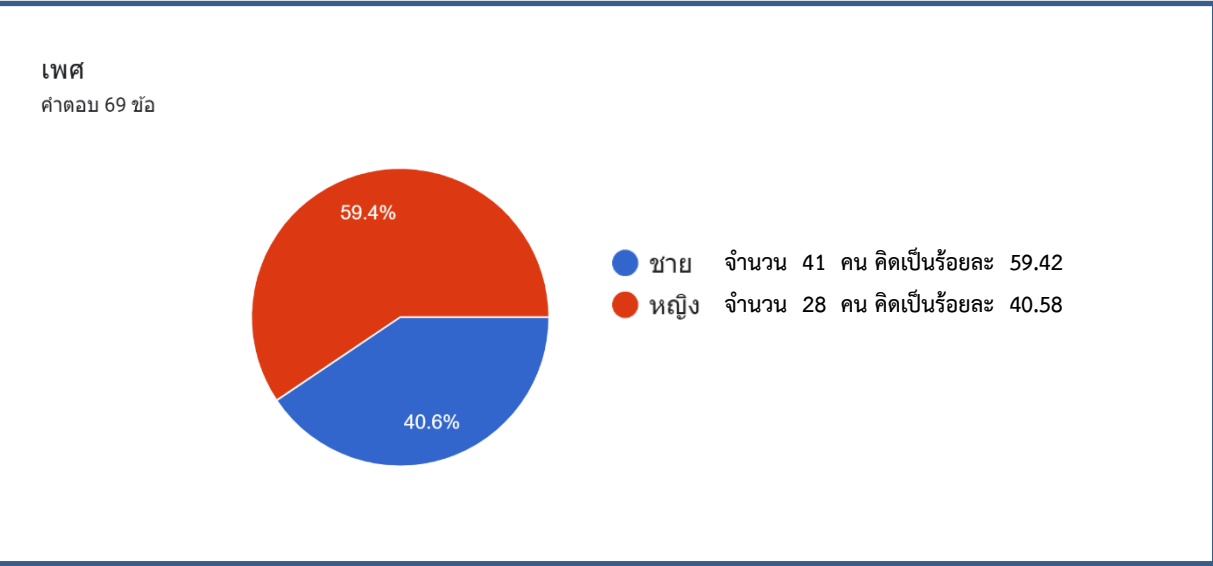
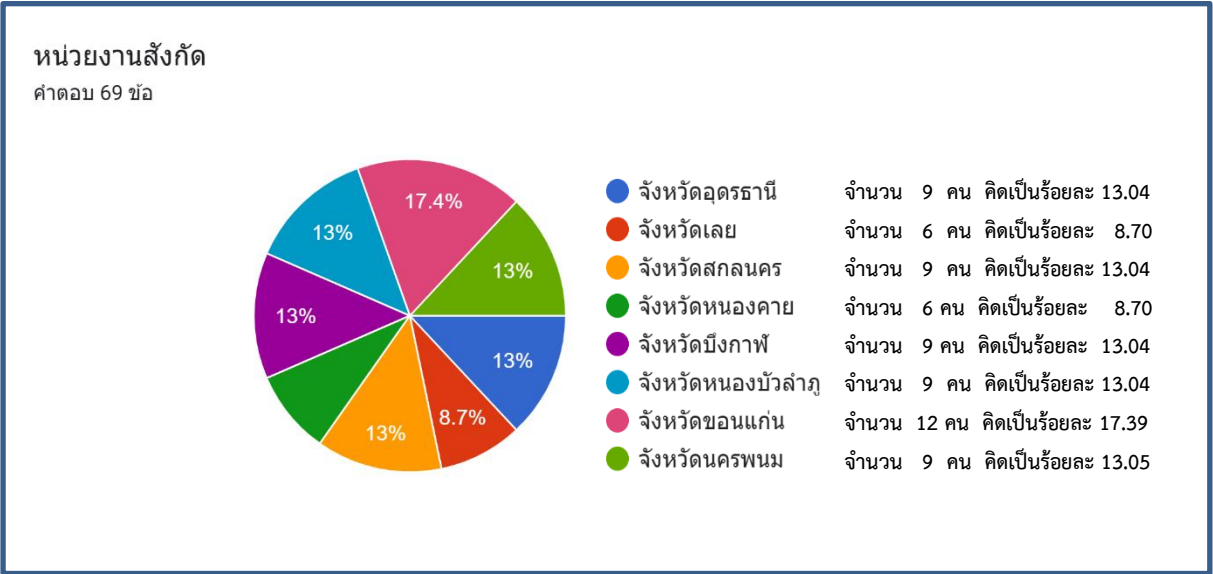
๑๐. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ดำเนินการจัดอบรม

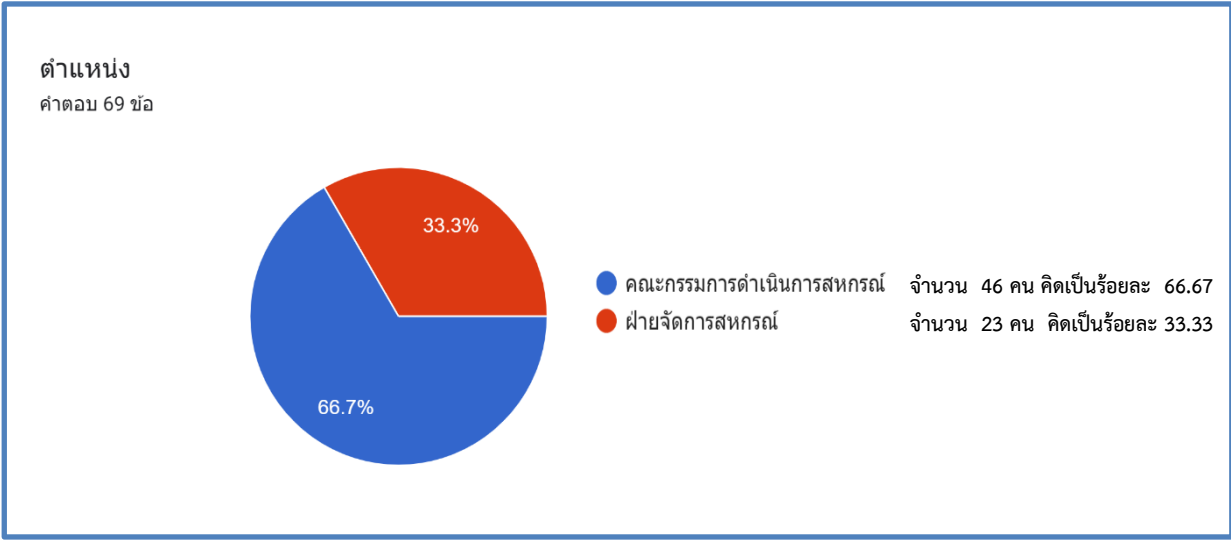
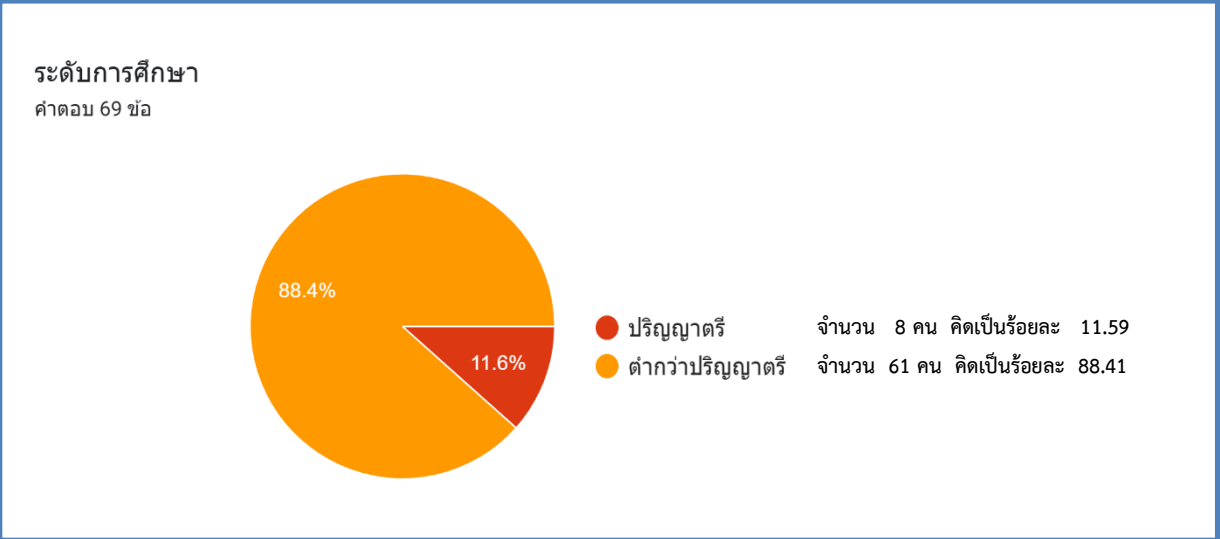
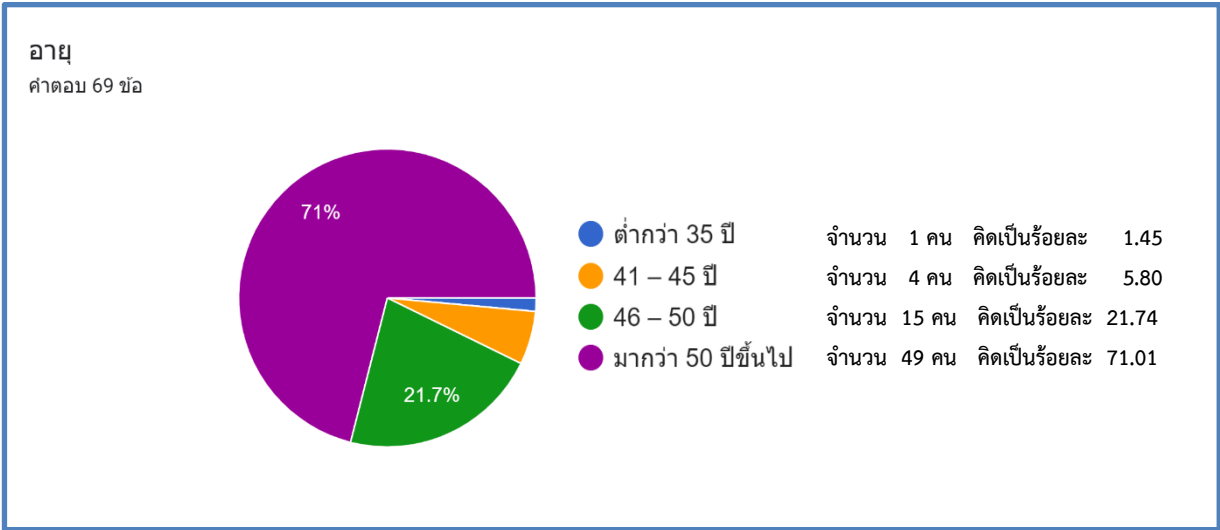
ควรให้มีการจัดอบรมหลักสูตรนี้เป็นประจำทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้กับคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ ที่ยังไม่เคยผ่านการอบรมได้มีโอกาสได้รับการพัฒนา เป็นการยกระดับชั้นการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พัฒนาให้สหกรณ์มีกระบวนการทำงานเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพิ่มระยะเวลาการจัดอบรมเป็น ๓ วัน และควรเพิ่มงบประมาณค่าพาหนะให้ผู้เข้ารับการอบรม เพราะส่วนใหญ่ เป็นสหกรณ์ขนาดเล็กมีทุนดำเนินงานน้อย

แบบสรุปผลการประเมินผล โครงการส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร
หลักสูตร การพัฒนาศักยภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์
(สำหรับคณะกรรมการดำเนินการ/ฝ่ายจัดการ)
ดำเนินการระหว่างวันที่ 15 – 16 กุมภาพันธ์ 2567

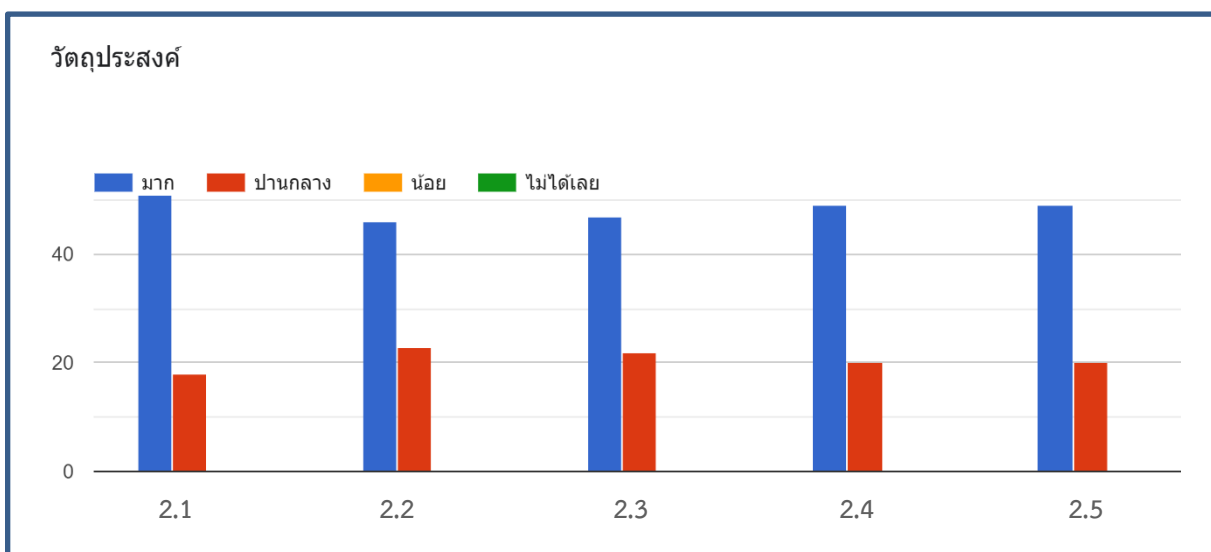
.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการอบรม

2.1 รู้และเข้าใจกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีการปรับเปลี่ยน

■ มาก	จำนวน 51 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.74 (คะแนนเต็ม 3)
■ ปานกลาง	จำนวน 18 คน	

2.2 รู้และเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์

■ มาก	จำนวน 46 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 (คะแนนเต็ม 3)
■ ปานกลาง	จำนวน 23 คน	

2.3 รู้และเข้าใจระบบการควบคุมภายใน และการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการบริหารจัดการ

■ มาก	จำนวน 47 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 (คะแนนเต็ม 3)
■ ปานกลาง	จำนวน 22 คน	

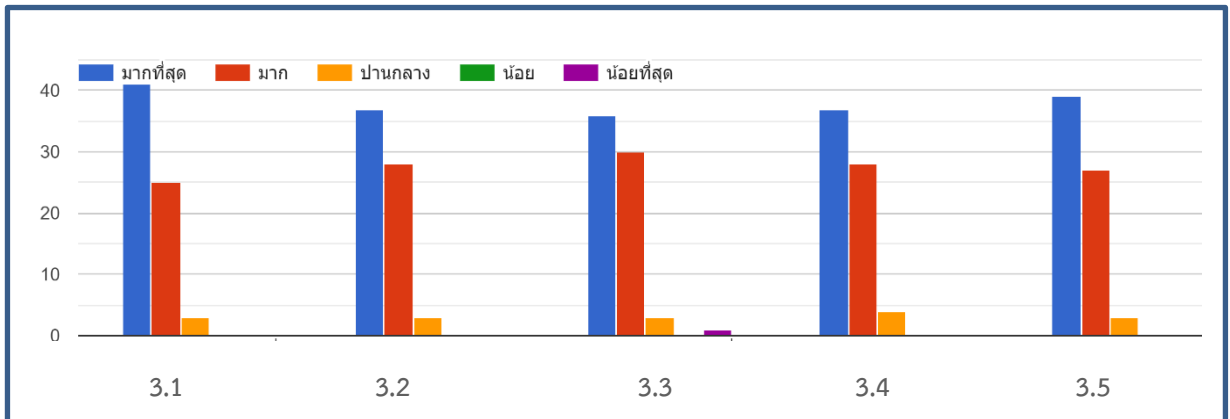
2.4 รู้และเข้าใจการประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

■ มาก	จำนวน 49 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 (คะแนนเต็ม 3)
■ ปานกลาง	จำนวน 20 คน	

2.5 รู้และเข้าใจการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์

■ มาก	จำนวน 49 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 (คะแนนเต็ม 3)
■ ปานกลาง	จำนวน 20 คน	

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อของการอบรม

3.1 กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสหกรณ์

มากที่สุด	จำนวน 41 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 (คะแนนเต็ม 5)
มาก	จำนวน 25 คน	
ปานกลาง	จำนวน 3 คน	

3.2 การควบคุมภายในและการสร้างภูมิคุ้มกันด้านบริหารจัดการ

มากที่สุด	จำนวน 37 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 (คะแนนเต็ม 5)
มาก	จำนวน 29 คน	
ปานกลาง	จำนวน 3 คน	

3.3 การประเมินความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

มากที่สุด	จำนวน 36 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 (คะแนนเต็ม 5)
มาก	จำนวน 29 คน	
ปานกลาง	จำนวน 3 คน	
น้อยที่สุด	จำนวน 1 คน	

3.4 แนวทางการยกระดับการควบคุมภายใน

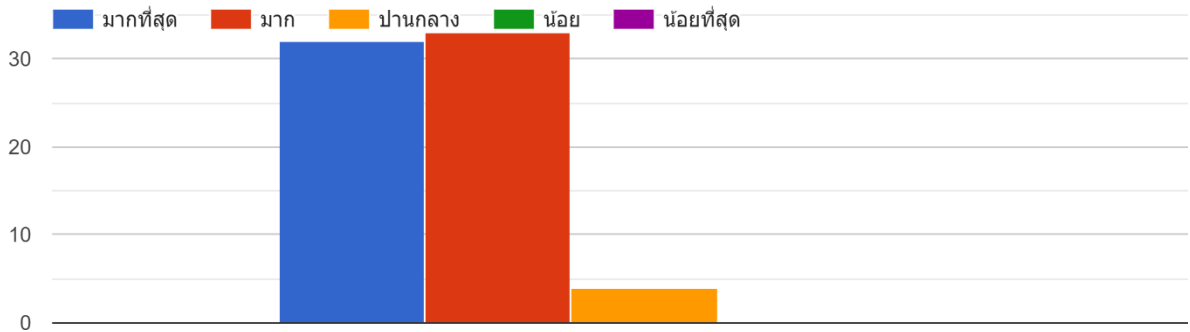
มากที่สุด	จำนวน 37 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 (คะแนนเต็ม 5)
มาก	จำนวน 28 คน	
ปานกลาง	จำนวน 4 คน	

3.5 การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารจัดการสหกรณ์

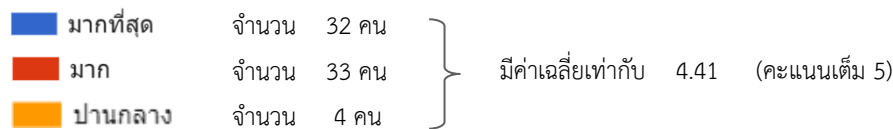
มากที่สุด	จำนวน 39 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 (คะแนนเต็ม 5)
มาก	จำนวน 27 คน	
ปานกลาง	จำนวน 3 คน	

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการอบรม

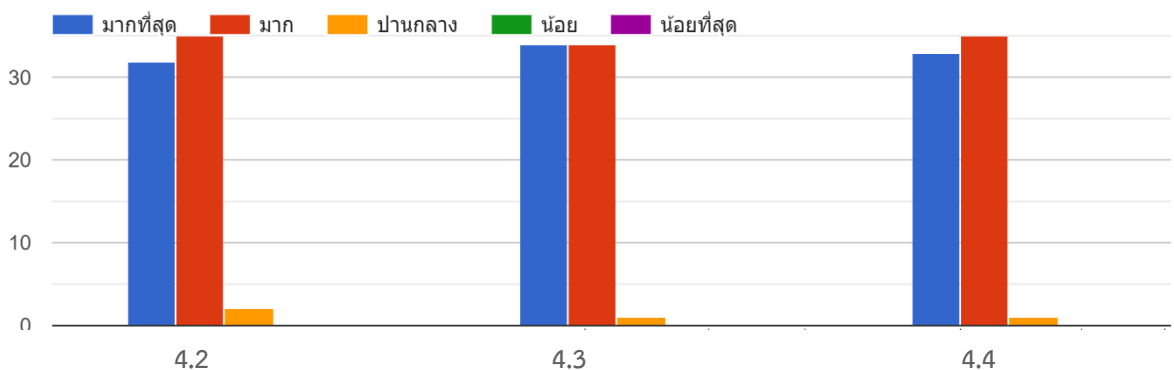
ด้านเนื้อหาวิชา

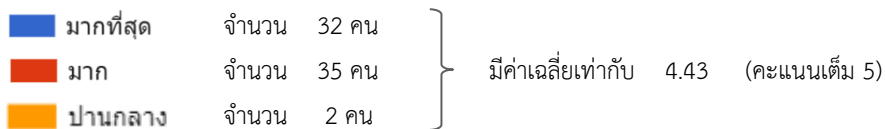
4.1 หัวข้อวิชามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

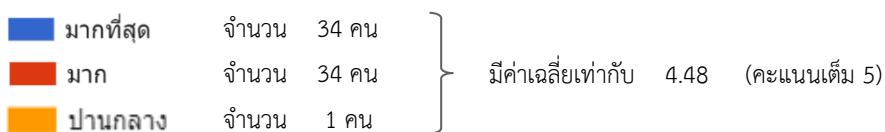
ด้านเทคนิคการอบรม

4.2 เอกสารประกอบการอบรมมีอย่างเพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและมีความเหมาะสม

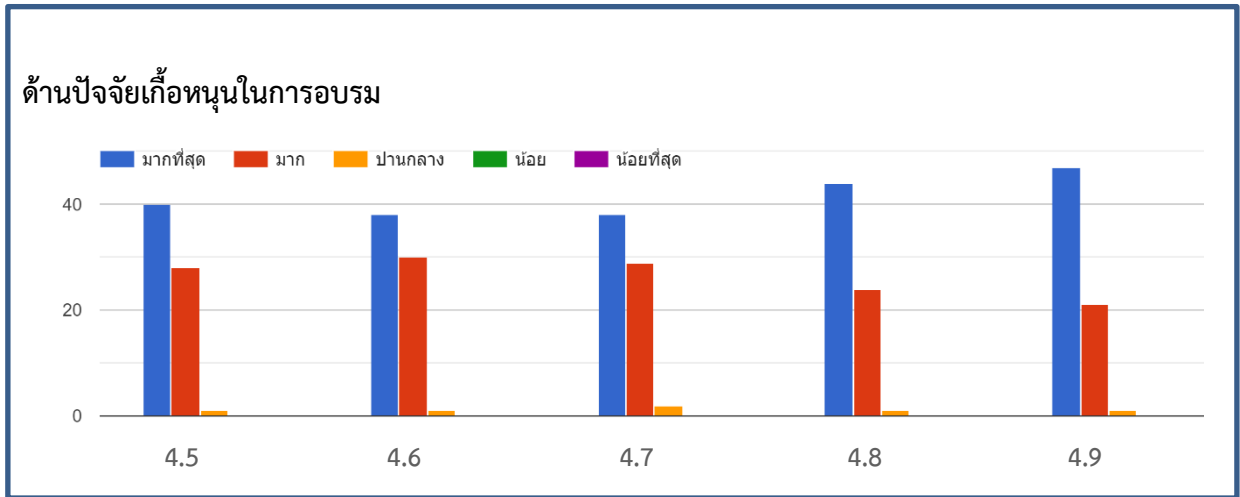

4.3 มีการใช้สื่ออุปกรณ์และสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระของแต่ละหัวข้อวิชา

4.4 อุปกรณ์สื่อความหมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการอบรมใช้งานได้ดี

4.5 การจัดสถานที่อบรมมีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และกิจกรรมของหลักสูตร

■ มากที่สุด	จำนวน	40 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 (คะแนนเต็ม 5)
■ มาก	จำนวน	28 คน	
■ ปานกลาง	จำนวน	1 คน	

4.6 สถานที่จัดการอบรมมีสิ่งอำนวยความสะดวก โสตทัศนูปกรณ์ มีจำนวนเพียงพอต่อการดำเนินการอบรม

■ มากที่สุด	จำนวน	38 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 (คะแนนเต็ม 5)
■ มาก	จำนวน	30 คน	
■ ปานกลาง	จำนวน	1 คน	

4.7 สถานที่จัดการอบรม มีสภาพแวดล้อมโดยภาพรวม เช่น ความปลอดภัย การเดินทาง อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียงที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม

■ มากที่สุด	จำนวน	38 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 (คะแนนเต็ม 5)
■ มาก	จำนวน	29 คน	
■ ปานกลาง	จำนวน	2 คน	

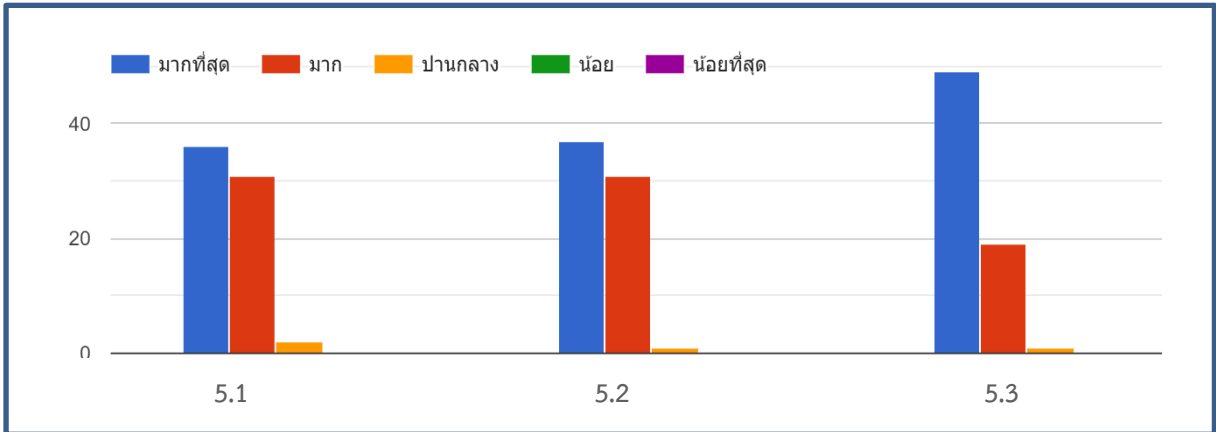
4.8 ผู้จัดอบรมมีการประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการจัดอบรม

■ มากที่สุด	จำนวน	44 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 (คะแนนเต็ม 5)
■ มาก	จำนวน	24 คน	
■ ปานกลาง	จำนวน	1 คน	

4.9 ผู้จัดอบรมให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถามอย่างชัดเจน และให้บริการด้วยความสุภาพ

■ มากที่สุด	จำนวน	47 คน	} มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 (คะแนนเต็ม 5)
■ มาก	จำนวน	21 คน	
■ ปานกลาง	จำนวน	1 คน	

ส่วนที่ 5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดอบรม

5.1 ได้รับความรู้เพิ่มหลังจากเข้ารับการอบรม

มากที่สุด	จำนวน	36 คน	คิดเป็นร้อยละ	52.17
มาก	จำนวน	31 คน	คิดเป็นร้อยละ	44.93
ปานกลาง	จำนวน	2 คน	คิดเป็นร้อยละ	2.90

5.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

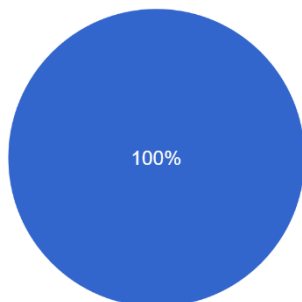
มากที่สุด	จำนวน	37 คน	คิดเป็นร้อยละ	53.62
มาก	จำนวน	31 คน	คิดเป็นร้อยละ	44.93
ปานกลาง	จำนวน	1 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.45

5.3 ความพึงพอใจในการจัดอบรมโดยภาพรวม

มากที่สุด	จำนวน	49 คน	คิดเป็นร้อยละ	71.01
มาก	จำนวน	19 คน	คิดเป็นร้อยละ	27.54
ปานกลาง	จำนวน	1 คน	คิดเป็นร้อยละ	1.45

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการอบรม

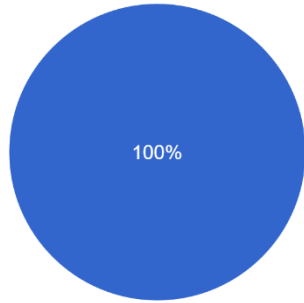
ท่านเห็นวาระยะเวลาในการอบรมฯ ครั้งนี้ เหมาะสมหรือไม่
คำตอบ 69 ข้อ

● เหมาะสม จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการอบรม

ท่านเห็นว่าการอบรมครั้งนี้มีความคุ้มค่า หรือไม่
คำตอบ 69 ข้อ

● คุ้มค่า จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

ระยะทาง ไกล